

2024_Anul TRIBUNA 140 (XXI):

Europa va avea o ... literatură cum n' a existat în lume? - America și românii!
- mijloace de educație: gazeta și literatura? - fabrică cineva un articol și-l oferă!

Câteva cuvinte asupra literaturii celor două țări!
Literatura aceasta e de un caracter mai curând tehnic ...
Caracterul local e, ... mai puternic în America decât în Anglia?
Englezul cetește din datorie de cultură;
Americanul din curiozitate adevărată ...
Literatura este pentru America un mijloc de a pregăti viitorul;
în Anglia este ... de a păstra intelectualitatea trecutului!

mijloacele de educație, care nu fac parte din învățătura

1884
Anul
Tribuna
140
2024

oficială sau
... neoficială: **GAZETA**
Ca formă, gazeta americană și cea engleză samănă ...
Discuțiile de principii, articolele de fond ...?
Fabrică cineva un articol și-l oferă, cum oferă și fotografiile!
Orice naționalitate are gazeta ei!

Nicolae Iorga

În contextul apariției „Tribunei” în urmă cu 140 de ani, mulți români - din toate ținuturile românești, aflate vremelnice în diverse imperii - au migrat în America, cunoscând „Lumea nouă”, cu toate binefacerile și necazurile care le aducea schimbarea mediului de viață. Drumul până în Statele Unite ale Americii era o adevărată aventură a cunoașterii, savantul Nicolae Iorga dedicându-i capitole distincte în lucrarea „America și românii din America. Note de drum și conferințe” (1930). Primele impresii, sunt notate de istoricul N. Iorga în cap. I. Pământul: «(...) De și Statele Unite ale Americii reprezintă o țară cu un caracter cu totul particular - unii zic o țară care se face ; dacă se gândește cineva la o țară care se va face imediat, noi vom muri, cei mai tineri dintre noi vor muri, și Statele Unite tot nu se vor face în sensul altor țeri -, de și e vorba de un teritoriu care, și el, trebuie să se facă în foarte mare parte, precum veți vedea, America, aceia care este, o parte din America, mult mai mare, care poate să fie, va fi prezentată, ca toată această complexitate, cu tot acest caracter de noutate care iese chiar din extraordinara-i complexitate, tot în cadrul pe care l-am întrebuițat când am vorbit de alte țeri și alte nații». Din lucrare, de mare interes este subcapitolul referitor la presa americană, analizată comparativ cu presa engleză. Reproducem selectiv: «Acum vin la mijloacele de educație, care nu fac parte din învățătura oficială sau din aceasta neoficială, prin conferințe și discursuri publice, despre chestiuni de interes științific, literar, artistic sau general. Gazeta. Ca formă, gazeta americană și cea engleză samănă.

O formă indescifrabilă pentru noi. Trebuie un obicei special ca să-și găsească cineva în gazeta rubrica lui.

Dar Englezul sau Americanul îl vezi că ia teancul de foi constituind un număr din New-York Times sau din Dealy News și-l vântură foarte răpede, știind că la pagina cutare, coloana cutare, găsește informația care îl interesează. În presa engleză, însă, informația aceasta are totdeauna un caracter mult mai serios și trebuie să o spunem, mult mai decent decât în presa americană. Discuțiile de principii, articolele de fond, cum le numim noi, sunt mult mai numeroase. Numerele care ies Dumineca și care sânt consacrate chestiunilor literare sau artistice sânt făcute cu mult mai multă îngrijire decât la Americani.

Gazeta ușoară, vie nervoasă, care împrășcă spirit, aceia însă nu există, în afară de gazetele de caricaturi sau consacrate humorului. În America gazeta are alt caracter, de și ca formă, cum am spus, este întocmai ca cea din Anglia. Orice naționalitate are gazeta ei. și Românii din America au gazeta lor, foarte frumoasă și foarte bine redactată.

În celelalte gazete americane, este foarte greu să se strecoare un articol care să privească o problemă curentă. Articolele nu sânt iscălite. Fabrică cineva un articol și-l oferă, cum oferă și fotografiile. Gazeta americană este foarte ilustrată. Cel d'întâiu lucru care preocupă pe un reporter este să ia portretele persoanelor cu vază. Dar, dacă ți-a luat portretul, să nu te aștepți că o să ți-l publice gazeta. Îl publică dacă o interesează, dacă nu, nu publică. Chiar dacă ai obține intervenția consulului României sau a cuiva de la Legație, rugând să-ți puie portretul în gazetă, nu ți-l pune. D-ta, dacă dorești să figurezi într'o gazetă americană, trebuie să fii foarte politicos cu reporterii, persoane care habar n'au une ori de subiectul pe care-l tratează. Reporterul îți pune întrebări din cele mai neașteptate. Am fost întrebat dacă prefer rochiile lungi sau cele scurte. Am spus: în familie le prefer cât de lungi, pentru rest nu mă pronunț. Trebuie să răspunzi la toate întrebările, căci altfel reporterul se supără, și trebuie să fii curtenitor. Reporterul îți vinde articolul asociațiilor. și, atunci, același articol trece la o mulțime de gazete. Omul e proprietar și al fotografiei și al articolului până la sfârșit.

În foile americane poți găsi lucrurile cele mai neașteptate. De pildă, dacă divorțează o persoană cunoscută, o să găsești imediat fotografiile pacienților, motivele pentru care s-a făcut divorțul, cuvintele ce și le spuneau soții între dâșii: sau, de pildă, când a plecat ministrul Davilla în concediu s'a spus - ceia ce cred că este adevărat, date fiind înfățișarea, amabilitatea și spiritul d-lui Davilla - că în anumite cercuri feminine din Washington plecarea a fost socotită ca un fel de nenorocire locală, națională. În alt număr de gazetă se spunea că persoanele feminine care apreciau înainte pe ambasadorul Mexicului au trecut de partea ministrului României, că România a biruit cu desăvârșire Mexicul. Numerele de Duminecă sânt și aici bine făcute, unele dintre dâșele foarte frumos ilustrate. Articolele de știință populară sânt admirabil prezentate.

Numărul de Duminecă este astfel cu totul altfel decât cele din cursul săptămânii. Informațiunea nu și-o capătă însă nimeni în rândul întâiu de la gazetă. Sânt alte mijloace, care stau la îndemâna oricui. Poți fi invitat, astfel, să vorbești zece minute, un sfert de ceas, înaintea unui auditoriu care dejeunează, și radio îți comunică imediat discursul.

Auditoriul poate fi compus din profesori, dar și din oameni de afaceri, din bancheri.

Câteva cuvinte asupra literaturii celor două țeri. Literatura englesă din momentul de față este o literatură modernistă, care în poezie merge de la Swinburne la Masfield. Este literatura anilor 1890-1900 care continuă până astăzi. Literatura aceasta e de un caracter mai curând tehnic; poezia nu e de largă inspirație, cum era pe vremea romantismului și nici de o extremă delicateță ca pe vremea lui Tennyson. Se cetește însă relativ mult în Anglia.

Anglia continuă tradiția romanelor în mai multe volume; lucrări migăloase, compuse din presintarea amănunțită a vieții eroilor, după tiparul lui Dickens, și cu amestecul acela de ironie care deosebește vremea lui Thackeray. În această apreciere a romanului, este și un element de ordin social. Foarte multe femei nu se mărită: n'au multă ocupație casnică, și, când femeia ia o operă literară, trebuie să țină o săptămână ori zece zile, iar, ca să fie un roman convenabil, trebuie să aibă măcar două volume. Se pare că, de la o bucată de vreme, romanul engles s'a mai suptiat, dar, în același timp, nu mai e nici puterea constructivă a vechilor romancierii. Literatura americană are alt caracter.

Este într'însa și o inspirație neagră. Negrii îndrăznesc să facă poezie și roman. Sânt apoi școli moderniste care schimbă cu desăvârșire caracterul tradițional al literaturii poetice engleze. În general se poate spune că spiritul și stilul american au mai multă originalitate decât spiritul și stilul engles. Inspirația este dusă mai departe decât în literatura englesă. Este o literatură une ori inferioară, dar totdeauna plină de interes, înainte de toate din cauza pornirii de a exprima idei noi și de a permite unor sentimente noi să-și găsească valorificarea în literatură. Arta americană, comparată cu cea englesă, era o bucată de vreme inferioară. De douăzeci de ani încoace, nu mai este așa, și se constată o mare înflorire de talente artistice, în America. Vioiciunea în domeniul literar și artistic în America poate face Anglia geloasă. În literatura aceasta americană se întâlnește și o mai hotărâtă manieră de a trata chestiunile la ordinea zilei. De multă vreme în Europa romanele nu mai servesc la acest scop, pe când în America, unde atâtea chestiuni sânt la ordinea zilei, romanul are cu atât mai multă trecere, cu cât prezintă probleme curente, probleme tratând viața muncitorească, petrolul, învățământul. Caracterul local e, apoi, mai puternic în America decât în Anglia. Anglia se înfățișează în figuri generale, pe când, aici, viața de pe malul râului Mississippi nu este viața din alte regiuni. Regiunea pe care o cunoaște romancierul este aceea pe care o înfățișează.

În literatura englesă, romanele cu cheie sunt rare; în literatura americană, foarte dese. Se cumpără o carte pentru ca să se vadă pe domnul cutare sau cutare înfățișat sub nume deosebit, dar toată viața lor este reprezentată. Englesul cetește din datorie de cultură; Americanul din curiozitate adevărată și dintr'un intens interes pentru lucrurile prezentate. Mai mult se fabrică societatea americană prin literatură decât societatea englesă. Literatura este pentru America un mijloc de a pregăti viitorul; în Anglia este înainte de toate unul de a păstra intelectualitatea trecutului.

Va veni o vreme când aceste două civilizații se vor apropia mai strâns, și elementul istoric și tradițional dintr'una se va uni cu elementul de revoltă și îndrăzneală din cealaltă. Aceasta va fi, fără îndoială, nu numai pentru rasa anglo-saxonă, sau pentru cea ce se numește rasa anglo-saxonă, dar pentru cultura omenească unul din cele mai mari lucruri.

Cum, pe continent, când se va crea sinteza în care să între disciplina francesă, adâncă analiză germană și sentimentalismul slav, când vor colabora cele trei mari rase europene: latină, germană și slavă, Europa va avea o astfel de literatură cum n'a existat în lume, de la marile literaturi ale Greciei și ale Romei».

Pentru toți cei care doresc să cunoască istoria cotidianului Tribuna, anunțăm că lucrarea istoricului dr. Vasile Crișan se mai găsește la biroul „Mica publicitate”, al Casei de Presă și Editură Tribuna, str. George Coșbuc, nr. 38

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

În: Tribuna, 19 mai 2024